

Jaarverslag van de Boekmanstichting 1982

Amsterdam 1982

**Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739**

De Boekmanstichting is een sociaal-wetenschappelijk
studie- en voorlichtingscentrum over kunst en
cultuur

Herengracht 415, 1017 BP Amsterdam
telefoon 020 - 24.37.36.

Ontwerp omslag en layout Total Design
Typewerk Mies van Splunter en Ina Wienesen-Blokker
Druk Krips Repro, Meppel

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Algemene Zaken	6
Bibliotheek	17
Dokumentatie	21
Werkzaamheden stafleden	25
Publikaties van medewerkers	30
Enquete aanwinstenlijst bibliotheek	33

Stond het gehele overheidsbeleid in Nederland gedurende het jaar 1982 in het teken van politieke en economische crisis, dan ligt het voor de hand dat ook de Boekmanstichting als een door de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (sinds het optreden van de huidige regering Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) gesubsidieerde wetenschappelijke instelling deze trend volgt. Bij onderzoek, dokumentatie en voorlichting werd daarom grote aandacht besteed aan de gevolgen van crisis en werkloosheid. Met voldoening mag daarbij gekonstateerd worden dat op het budget van de Stichting slechts in geringe mate bezuinigingen zijn toegepast. Het dringende verzoek van het bestuur aan de ministers van CRM en van Wetenschapsbeleid om na de pijnlijke operaties van de jaren 1977 en 1978 geen verdere kortingen toe te passen op de begroting van de enige instelling voor studie en voorlichting in de sektor van het kunstbeleid is gehonoreerd. Zelfs is de formatie van de Stichting nog uitgebreid doordat de direktiepost is ingevuld voor 100%. De begroting voor 1982 kwam daarmee op een totaal van F 945.000,-.

Krisis en werkloosheid werden ter sprake gebracht in de publieksbijeenkomsten die de Boekmanstichting met het Nederlands Theaterinstituut heeft gehouden gedurende april, mei en juni in het kader van de manifestatie Amsterdam-Berlijn '20-'40. Ook tijdens het Internationaal kongres Economie en Cultuur, georganiseerd door de Association for Cultural Economics, het Ministerie van CRM en de Boekmanstichting kon aandacht voor de gevolgen van de economische crisis voor de kunstsektor niet uitblijven.

In de studie van Tony Jansen en Jan Rogier over Boekman en het kunstbeleid van Amsterdam tussen 1920 en 1940 worden de gevolgen van de economische crisis van de jaren dertig voor het kunstbeleid geanalyseerd en vergeleken.

Jaap van Straalen verzamelde het statistische materiaal over de uitgaven van de lagere overheden (provincies en gemeenten) voor kunst in de jaren 1978, 1979 en 1980, waarbij hij ook de reeds toegepaste bezuinigingen in kaart heeft gebracht.

Ook het aandeel van medewerkers van de Boekmanstichting in het onderzoek naar de sociaal-economische positie van kunstenaars en bij de samenstelling van een sociaal-economische handleiding voor kunstenaars heeft te maken met de grote werkloosheid onder de kunstenaars.

Een brede schriftelijke discussie over cultuurpolitiek in het literaire tijdschrift *De Revisor* (1980 en 1981) werd door de Boekmanstichting uitgegeven onder de titel *'De Kunst en het Geld'*. De gevolgen van de crisis voor de kunst en de kunstenaars werden daarin door een groot aantal deelnemers behandeld, waarbij de toenmalige minister van CRM,

mevrouw Gardeniers-Berendsen, de discussie afsloot met de volgende uitspraak: 'Je kunt in Nederland de kunst niet overlaten aan de wet van vraag en aanbod. Dat zou een ramp zijn, met name een ramp voor de vernieuwing in de kunst. De partikuliere mecenas bestaat niet meer. Die partikulier heeft vroeger de vernieuwing in de kunst gestimuleerd. Die taak heeft de overheid nu'.

Voor het internationaal symposium 'Ruimte voor Cultuur' in de Meervaart te Amsterdam-Osdorp heeft de directeur van de Boekmanstichting op 18 november een algemene inleiding gehouden over 'Economische crisis en cultuurpolitiek'. Hij pleitte daarbij voor een meer structurele dan conjuncturele aanpak van de crisis en voor innovatie in de sektor cultuurbeleid in navolging van de Franse regering en de Franse minister van Cultuur. Hij kwam tot de konklusie dat als deze keuze door de overheid wordt gemaakt dat dan 'juist de structurele economische crisis (kan) verkeren in een bloeitijdperk voor de culturele sector en een doorbraak betekenen in het spreidingsbeleid. Uitgangspunt van de bewindsman voor cultuur zal dan wel moeten zijn dat de herverdeling van arbeid een vrijetijdsprobleem schept van grote omvang. Maar die vrije tijd is niet uitzichtloos als het leven van vele permanente werklozen. Het is een vrije tijd die ruimte geeft en perspectief in tegenstelling tot het lot van de werkloze, die juist geen perspectief heeft'.

De vakbeweging te overtuigen van de noodzaak actief bezig te zijn met cultuurpolitiek, blijft een uiterst moeizame aangelegenheid. De Industriebond FNV en de Kunstenbond FNV hebben op 8 oktober in Nunspeet een kongres gehouden over de culturele taak van de vakbeweging. De portefeuille voor welzijn, waarbij is begrepen culturele zaken in het bestuur van de FNV is echter inmiddels opgeheven. Wel heeft het tijdschrift 'Scholing en Vorming' van de Henri Polakstichting en het A.C. de Bruyninstituut - scholings- en vormingsinstituten van de FNV - een speciaal 'Cultuurnummer' uitgegeven, waarin ook een verkorte versie is opgenomen van de lezing van Tony Jansen over 'De cultuurpolitiek van de vakbeweging' (zie: Sociaaldemokratie en Cultuurpolitiek). En in de 'Bondskrant' van de Dienstenbond FNV is een interview met Tony Jansen over cultuurpolitiek gepubliceerd.

Ook in het werkplan van de Boekmanstichting voor 1983 is aan de discussie over cultuurpolitiek tegen de achtergrond van de economische crisis een centrale plaats gegeven. De voorbereidingen voor het te beleggen internationale kongres over 'Economische recessie en kunstbeleid van de Staat' passen in deze opzet.

ALGEMENE ZAKEN

Bestuur

Op 31 december 1982 was het bestuur als volgt samengesteld:

- J. Kassies, voorzitter (31 december 1985)
- J.W.A. van Beers (VNG), lid (31 december 1985)
- drs. E. Crince le Roy (FNV), lid (31 december 1983)
- drs. A.G.J. Entius (NOGC), lid (31 december 1985)
- A. van Gemert (Federatie van kunstenaarsverenigingen), lid (31 december 1983)
- drs. O.J.A. Janssen (Raad voor de Kunst), vice-voorzitter (31 december 1984)
- C.J. Korver (IPO-C), sekretaris-penningmeester (31 december 1984).

Achter de naam van de bestuursleden is de datum vermeld waarop zij aftreden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Nationaal Overleg voor Gewestelijke Cultuur hebben geen bezwaar gemaakt tegen de herbenoeming van de heren Van Beers en Entius per 1 januari 1983. Als opvolger voor het afgetreden bestuurslid dr. Konrad Boehmer heeft de Federatie van Kunstenaarsverenigingen voorgedragen de heer Anton van Gemert, cultureel ambtenaar van de gemeente Kampen. Hij is per 6-4-1982 benoemd. Inmiddels is hij hoofd van het bureau Culturele zaken van de gemeente Middelburg geworden.

Personeel

Op zijn verzoek is eervol ontslag verleend aan de wetenschappelijk medewerker drs. Jaap van Straalen per 15 augustus 1982. Hij was gedurende bijna vier jaar aan de Boekmanstichting verbonden voor de halve werktijd. In verband met het voorlichtingsproject Sociaal-ekonomische positie kunstenaars was hij voor 1982 tijdelijk full-time werkzaam. Hij was een medewerker die in korte tijd deskundig was geworden in de kunstbeleidssektor en met de organisatie van het Internationale kongres Economie en Cultuur ook internationaal naar voren trad. Met zijn benoeming tot organisatie-deskundige bij de PTT heeft hij de kunstsektor te vroeg verlaten. Tot zijn opvolger is per 1 januari 1983 benoemd drs. Pieter Ligthart, tot die datum beleidsmedewerker van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen en als zodanig bekend en verbonden met het werkterrein van de Boekmanstichting.

Tineke Pronk, die vier jaar als bibliothekaresse werkzaam was, heeft per 1 januari de taak van Ine Wanmaker op de dokumentaite-afdeling overgenomen. Naast haar werkzaamheden als dokumentaliste verzorgt zij het sekretariaat van de Culturerle Pool (CUPO).

Ine Wanmaker is voor de hele werktijd aangesteld als bibliothekaresse. Per 1 mei is Jaap van Splun-

ter, erkend gewetensbezwaarde militaire dienst, werkzaam in de bibliotheek.

Vanaf augustus heeft George de Bruin, die voorheen als erkend gewetensbezwaarde militaire dienst in de bibliotheek werkzaam was, de taak van Jacqueline Dekker-Retel, die vanaf die tijd met zwangerschapsverlof was, overgenomen. George de Bruin is de 1-jarige cursus GO-A 1/2 (basisopleiding speciale bibliotheek) gaan volgen.

In het voorjaar liep Onno Kasteelen, student aan de H.B.O.-opleiding tot bibliothekaris-dokumentalist, stage in de bibliotheek.

Gedurende het verslagjaar waren op de dokumentatie-afdeling werkzaam: Truus Gubbels, Nienke Huizinga, Johan Overduin en Marjolein van der Tweel.

Aan het projekt politieke partijen waren als stagiaires verbonden: Truus Gubbels, Monika Kugel, Vincent van Alem, Ad Strijers en Willem Woudenberg. Nahnya van Voorst tot Voorst verzorgde van 1 januari tot 1 augustus het sekretariaat van het kongres Economie en Cultuur.

Annelies Schrijnen-van Gastel, oud-medewerkster van de Boekmanstichting voltooide in 1982 haar rapport over Dansbeleid en decentralisatie.

Aan het einde van het verslagjaar waren op vaste formatieplaatsen werkzaam bij de Boekmanstichting:

- directeur: Jan Rogier
- wetenschappelijke medewerkers: Hans van Dulken, Tony Jansen, Jaap van Straalen en Otto Valkman
- bibliotheek: Jacqueline Dekker-Retel, Ine Wanmaker
- dokumentatie: Ineke van Hamersveld, Tineke Pronk
- administratie: Pamela Dietz, Mies van Splunter, Ina Wienesen-Blokker.

Huisvesting

De grote konferentiezaal in het pand Herengracht 415, in 1981 gerestaureerd en voor konferenties ingericht, is ook dit jaar verschillende malen gebruikt voor grotere bijeenkomsten, forums in het kader van de manifestatie Amsterdam-Berlijn en een studiebijeenkomst van de Wiardi Beckmanstichting. Het is de bedoeling de konferentiezaal in de toekomst meer systematisch te exploiteren voor het houden van groepsbijeenkomsten. Opnieuw is in 1982 ingebroken. Schade en verlies waren minder aanzienlijk dan bij vorige inbraken.

Publiciteit

Het eigen informatie-bulletin van de stichting, de Boekmanbrief, is driemaal verschenen. Het werd geredigeerd door Tony Jansen.

De plannen voor het uitgeven van een op een breed publiek gericht tijdschrift over cultuurpolitiek samen met de Federatie van kunstenaarsverenigingen zijn voorlopig in de ijskast gezet. De Staatsuitgeverij heeft verstek laten gaan en ook partikuliere

De konferentiezaal tijdens de forumavond over
kunstpolitiek van 16 april 1982. (foto Dorine van
der Klei)

uitgeverijen durven het risico blijkbaar niet aan. Het projekt is bovendien te kostbaar om het in deze economisch slechte tijd op eigen risico van Federatie en Boekmanstichting uit te voeren.

In het publikatiebeleid dat wordt verzorgd door Tony Jansen, zijn in 1982 een aantal veranderingen gekomen. In de eerste plaats is begonnen met een aktiever verkoopbeleid, onder meer door verspreiding van onze publikaties via de boekhandel. Dit is een sukses geworden; in 1982 is voor ruim F 14.000,— aan publikaties verkocht. De verkoopcijfers van 1982 zijn sensationeel wanneer we deze vergelijken met 1981 toen voor slechts F 3.400,— is verkocht, terwijl toen onze publikaties ook niet via de boekhandel verkocht werden. Tevens is in 1982 een begin gemaakt met het omlaag brengen van de produktiekosten van de publikaties. Vanaf 1 januari 1983 zullen alle publikaties gedrukt worden bij drukkerij Krips te Meppel. Deze drukkerij is aanmerkelijk goedkoper dan de drukkerij die tot nu toe de publikaties van de stichting verzorgde. In verband met de verspreiding via de boekhandel worden de publikaties voortaan voorzien van ISBN-nummers en CIP-gegevens.

Buitenlands bezoek

De Boekmanstichting is in de loop van 1982 verschillende malen door buitenlandse kollega's of beleidsmakers bezocht, o.a. uit de Verenigde Staten, Bulgarije, België, Hongarije, Canada, Australië, de Duitse Bondsrepubliek.

Monografieën Kunst en Overheid

De voorbereidingen voor de uitgave van een reeks historische deelstudies over de relatie tussen Overheid en Kunst zijn vergevorderd. Het is de bedoeling dat de studies worden gepubliceerd in de vorm van een Jaarboek, uit te geven door de Boekmanstichting. Zodra voldoende zekerheid bestaat over de inhoud van drie jaarboeken zal de produktie van het eerste jaarboek ter hand genomen worden.

In de redaktie van het Jaarboek hebben zitting: Jan Kassies (voorzitter), J.F.M.J. Jansen, Wim Knulst, Paul Kuypers, Jan Rogier, Rob Sakko, Otto Valkman (sekretaris). De eindredaktie van het Jaarboek zal berusten bij Tony Jansen.

In 1982 zijn afspraken gemaakt voor de volgende studies:

- dr. Pim Fortuyn (Universiteit van Groningen) leidt een onderzoek naar de ordening van het kunstbeleid in de periode 1945-1952
- drs. Percy Lehning (Erasmus-Universiteit Rotterdam) leidt een onderzoek naar de legitimering van het kunstbeleid.
- Theo van Velzen (oud-chef directie kunsten CRM)

schrijft een essay over de respons van de overheid na 1945 op het denken over de plaats van de kunst in de maatschappij.

- Wim Knulst (Sociaal- en Cultureel Planbureau) zal een studie schrijven over de theorie van de kunst-spreiding. Otto Valkman (Boekmanstichting) beschrijft daarnaast de feitelijke ontwikkeling van de kunstspreiding.

- drs. Annemieke Hoogenboom (kunsthistorika Utrecht) heeft een studie geschreven onder de titel: 'Kunstbevordering door de Rijksoverheid in Nederland, 1795-1840'. Zij zal deze studie verder uitwerken voor publikatie.

- Jan den Ouden (architect te Gouda) maakt een opzet voor een studie over de overheidsbemoeienis met stedenbouw en beeldende vormgeving in de periode 1900-1940.

Studies van medewerkers van de Boekmanstichting, die in deze reeks passen, kunnen hieraan worden toegevoegd:

- Hans van Dulken over de cultuurpolitieke opvattingen van Prof.dr. G. van der Leeuw, minister van O.K.en W. 1945-1946.

- Jan Rogier over de Kunstenaarsorganisaties in Nederland na 1945.

Werkgemeenschap Kunstonderzoek

De Boekmanstichting heeft aan de wieg gestaan van de Werkgemeenschap Kunstonderzoek, zij het niet als vroedvrouw. Een voorspoedige geboorte is het in elk geval niet geworden en over de vorderingen in 1982 valt weinig te berichten. Formeel heeft de Boekmanstichting geen banden met de werkgemeenschap, omdat deze dient te bestaan uit individuele onderzoekers. Door de betrokkenheid echter bij het initiatief van CRM en bij de discussie over het disciplinaire karakter is de Boekmanstichting geïnteresseerd in de ontwikkeling van de werkgemeenschap. Bij de verdeling van de schaarse middelen voor wetenschappelijk onderzoek is het bovendien van belang dat er eindelijk coördinatie van onderzoeksprogrammering tot stand komt. De Boekmanstichting dringt daar al jarenlang, maar tot op heden tevergeefs, op aan. Ook de werkgemeenschap lijkt deze taak niet te kunnen vervullen.

Commissie auteursrecht

De onafhankelijk van de Boekmanstichting opererende Commissie auteursrecht, die echter formeel en ten behoeve van de subsidiering door de minister van WVC aan de stichting gekoppeld is, liet de laatste jaren weinig van zich horen. Mede op grond van vragen over de activiteiten van de commissie van de zijde van de subsidient, zijn op 14 mei en 20 augustus vergaderingen gehouden van vertegenwoordigers van de commissie (mr. G.J.P. Cammelbeeck,

voorzitter; mevrouw dr. F. Klaver, sekretaris; mr. N. van Lingen, lid), van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen (R. Rienstra en K. Berkhout) en van de Boekmanstichting (J. Rogier en O. Valkman). De drie deelnemende instellingen kwamen tot de gezamenlijke konklusie dat de commissie moet blijven voortbestaan en in de toekomst aktiever moet optreden. Afgesproken is dat de commissie prioriteit zal geven aan een onderzoek naar het leenrecht, niet uitsluitend gekoppeld aan letterkundigen maar gericht op alle sectoren van kunst. De samenstelling van de commissie blijft voorlopig ongewijzigd. Eens per jaar zal werkoverleg plaatsvinden tussen de drie genoemde instanties.

Kongres sociaal-demokratie

Het verslag van de werkgroep cultuurpolitiek, georganiseerd door de Boekmanstichting in het kader van het kongres 'Sociaal-demokratie; theorie en strategie' van de Universiteit van Amsterdam is verschenen als publikatie van de Boekmanstichting. Hierin zijn opgenomen de diskussie tussen Hugues Boekraad en Bart Trompp over een theoretisch model van socialistische cultuurpolitiek en de volgende voordrachten:

Jan Rogier, De cultuurpolitieke opvattingen in de Partij van de Arbeid.

Jan Kassies, De Partij van de Arbeid en de cultuurpolitiek na de Tweede Wereldoorlog.

Tony Jansen, De cultuurpolitiek van de vakbeweging.
Otto Valkman, Kunstenaars en sociaal-demokratie.

Kongres Economie en Cultuur

Van 26-28 mei is in het Maaspaviljoen te Maastricht het tweede internationale kongres over ekonomie en cultuur gehouden. De organisatie was in handen van de Boekmanstichting, het ministerie van CRM en de Association for Cultural Economics and Planning. Op het kongres heeft de Boekmanstichting de literatuurlijst Arts and Economics gepresenteerd, die is samengesteld door Tineke Pronk.

Het kongres kan over het algemeen een sukses genoemd worden. De heer R. Hotke, directeur-generaal Culturele Zaken van CRM, die bij de openingsrede Minister Van der Louw verving, sprak de verwachting uit, dat de ekonomen aan het eind van het kongres consensus zouden bereiken over wat er met 'de kunst in nood' zou moeten gebeuren. Dergelijke praktische resultaten heeft het kongres niet opgeleverd. Wel is het belangrijk gebleken, dat de mensen uit de praktijk zich hebben kunnen oriënteren op de vele mogelijke manieren, waarop ekonomen zich met kunst bezighouden. Vele nieuwe zienswijzen zijn door de onderzoekers aangereikt. Een kritische evaluatie van mogelijke toepassingen moet nog op gang komen. De bundel met voordrachten en papers zal in 4 delen verschijnen tussen januari en juni 1983 en 700 tot 800 bladzijden omvatten. De kongresgangers zullen een exemplaar van de bundel ontvangen. Maar ook

voor hen die niet op het kongres aanwezig konden zijn, is er de mogelijkheid de bundel in bezit te krijgen. De Boekmanstichting zal een beperkt aantal exemplaren beschikbaar stellen voor de prijs van F 100,--. Bestellingen kunnen aan de Boekmanstichting gericht worden.

De organisatie van het kongres aan Nederlandse kant was in handen van Jaap van Straalen (Boekmanstichting) en Jacques Hilhorst (CRM). Het sekretariaat werd vervuld door Nahnya van Voorst tot Voorst.

Amsterdam-Berlijn 1920-1940

In het kader van de manifestatie Amsterdam-Berlijn, 1920-1940, georganiseerd door het Goethe Instituut en het Nederlands Theater Instituut heeft de Boekmanstichting in samenwerking met het N.Th.I. vijf forums en discussiebijeenkomsten verzorgd:

16 april: Forum: was/is het mogelijk op Amsterdams niveau een zelfstandig theater(kunst)beleid te voeren? M.m.v. Jan Rogier, Jan Kassies, Han Lammers, Tom de Greef en Richard Fritschy.

7 mei: Forum: het theater in Amsterdam onder sociaal-demokratisch bestuur, 1920-'40-heden; m.m.v. Tony Jansen, Joop Doorman, Peter de Baan, Egbert van Paridon, Berend-Jan Langeberg, Joop Voogd en Wim Polak.

14 mei: Gesprek: de schouwburgbespeling; m.m.v. H.H.J. de Leeuwe, Jan Reys, Gerrit Korthals Altes, Steve Austen en Freek Bloemers.

16 mei: Gesprek: Joods Amsterdam in bestuur en cultuur, 1920-1940; m.m.v. Jan Rogier, Judith Berlinfante en Lucas van der Land (gespreksleider).

4 juni: Gesprek: theater in crisistijd; m.m.v. Ad 's Gravesande (gespreksleider).

De bijeenkomsten werden gehouden in het Nederlands Theater Instituut en de grote zaal van de Boekmanstichting. Bij de Boekmanstichting was de organisatie in handen van Tony Jansen en Jan Rogier, die bovendien voor de forums van respectievelijk 7 mei en 16 april een historische inleiding hielden. Tony Jansen heeft een artikel geschreven voor het speciaal naar aanleiding van de manifestatie verschenen nummer van Toneel Teatraal over: 'Socialistische cultuurpolitiek: Amsterdams toneelbeleid tussen 1920 en 1940.

In de Nieuwe Kerk zijn drie discussieavonden gehouden over de betekenis van Menno ter Braak en de reacties van drie generaties op zijn werk. Jan Rogier zat in het forum van de tweede avond (2-6-'82). Hij heeft ook een inleiding gehouden bij de opening van de tentoonstelling Arthur Lehning in Berlijn op 25 februari in het Goethe-Institut.

Kongres Kunst en Overheid in Crisistijd

Bij de uitwerking van de plannen voor het houden van een internationaal kongres over de relatie

tussen kunst en overheid is overwogen dat de aktualiteit van economische recessie en bezuinigingen door de overheid op alle beleidsterreinen doorgevoerd centraal zou dienen te staan als thema van een dergelijk kongres. Bovendien leek beperking van het internationale karakter tot Europese landen met een parlementair-demokratisch stelsel voor de hand liggend, om enig effect van de te voeren discussies te mogen verwachten.

De voorbereidingen zijn echter ernstig vertraagd door het vertrek van Jaap van Straalen die als koördinator was aangewezen, door onzekerheid over de financiering van het kongres en doordat de leden van het werkkomitee bijzonder moeilijk voor een vergadering bijeen te brengen waren.

Otto Valkman is nu belast met de koordinatie en alleen indien op korte termijn de besprekingen over de financiering tot een positief resultaat leiden, wordt de opzet van het kongres verder uitgewerkt. In die opzet is gekozen voor een tweedeling:

enerzijds naar politieke stellingname van de verschillende politieke stromingen: christen-demokraten, sociaal-demokraten, liberalen en kommunisten. De vraag is daarbij in hoeverre en op welke wijze zij het overheidsingrijpen in de culturele sektor en in het bijzonder bij de kunst rechtvaardigen en ondersteunen.

Anderzijds naar het praktische kunst- en cultuurbeleid in de afzonderlijke landen. Hierbij gaat het om de maatregelen die in deze landen getroffen worden op dit terrein in verband met de economische recessie.

In het werkkomitee hebben zitting: Steve Austen, Andre Jansen, Jan Knopper, Ryclef Rienstra, Rob Sakko, Wim Sinnige, Ernst Veen en voor de Boekmanstichting Tony Jansen, Jan Rogier en Otto Valkman.

Tweede beleidsplan

Op verzoek van het bestuur heeft de directeur een beleidsplan voor de langere termijn opgesteld in aansluiting op zijn 'Notitie over de toekomst van de Boekmanstichting' uit 1979. Dit tweede beleidsplan, waarvan een samenvatting reeds is opgenomen in het vorige jaarverslag, is in staf en bestuur uitvoerig besproken, naar aanleiding daarvan bijgesteld en vervolgens goedgekeurd door het bestuur. Enige punten uit deze notitie van 1982 'Over beleid en doelstellingen van de Boekmanstichting' herhalen wij hier. Wij zien hierbij af van de praktische voornemens, die hun neerslag elders in dit jaarverslag of in het werkplan voor 1983 gevonden hebben.

Benadrukt is dat nog steeds geldt wat in de notitie van 1979 is geschreven ten aanzien van de methodiek van het wetenschappelijk onderzoek en over de multidisciplinaire samenstelling van de staf. Voor het eerste blijft gelden dat de historisch-sociologische benadering meer en het kwantitatieve onderzoek

relatief minder benadrukt moeten worden. De praktijk heeft echter wel geleerd, dat de verbreding van toegepaste methoden soms - als bij bronnenonderzoek in moeilijk toegankelijke archieven - zeer tijdrovend is.

Over de multidisciplinaire samenstelling van de staf wordt in het beleidsplan van 1982 opgemerkt dat die al in zoverre succesvol gebleken is, dat de werkstukken en concept-rapporten van individuele medewerkers voor publikatie door alle medewerkers gezamenlijk worden besproken, gekorrigeerd en aangevuld. De konfrontatie van disciplines die daar plaatsvindt is vruchtbaar gebleken.

Tenslotte wordt gewezen op twee aandachtsvelden, die ook in de notitie van 1979 genoemd worden, maar die toen niet voldoende weerklank vonden, noch bij de eigen achterban, noch bij de subsidient:

- kunst en cultuur van de ethnische en culturele minderheden in Nederland, met name gastarbeiders en Surinamers, maar ook bijv. Molukkers en zigeuners.
- de gevolgen van massale werkloosheid en arbeidstijdverkorting voor het cultuurpatroon van de mensen.

Het beleidsplan 1982 eindigde met drie praktische doelstellingen voor de komende jaren:

1. Het aandragen van elementen voor de formulering van het kunstbeleid van de overheid als onderdeel van een breed cultuurbeleid.
2. Het inventariseren van de praktische knelpunten in het huidige kunstbeleid.
3. Het inventariseren en beschrijven van de historische ontwikkeling van het kunstbeleid.

Werkplan 1983

Het concept-werkplan voor 1983, dat aan het einde van het verslagjaar nog circuleerde onder degenen, die om aanvullingen en correcties worden gevraagd, gaat uit van dezelfde aktualiteiten die ook in de inleiding op dit jaarverslag zijn vermeld: de gevolgen van economische recessie en werkloosheid voor het kunst- en cultuurbeleid.

Twee nieuwe grote projecten zijn daarin aangekondigd:

1. Pieter Ligthart zal een onderzoek instellen naar de financiering van het kunstbeleid van de overheid vanaf 1946, waarbij de aanwending van de middelen centraal staat.
2. Otto Valkman stelt een sociaal-economische handleiding voor kunstenaars samen. Dit is een uitvloeisel van het voorlichtingsproject over de sociaal-economische positie van kunstenaars, dat eerder door Jaap van Straalen zou worden ingevuld.

De volgende publikaties - waarvan een aantal persklaar of ter perse is - worden voor 1983 aangekondigd:

1. Annelies Schrijnen-van Gastel en Jaap van Straalen. Dansbeleid en decentralisatie.

- 2 . Tony Jansen en Jan Rogier. Boekman en het kunstbeleid van Amsterdam.
- 3 . Nienke Huizinga en Johan Overduin. Kunstinformatiekanalen.
- 4 . Marjolein van der Tweel. Literatuurlijst decentralisatie.
- 5 . Hans van Dulken. De cultuurpolitieke opvattingen van Prof. dr. G. van der Leeuw.
- 6 . Jan Rogier. Kunstenaarsorganisaties tussen belangenbehartiging en cultuurpolitiek.
- 7 . Tony Jansen. Monumenten van de industrialisatie.
- 8 . Otto Valkman, Sociaaleconomische handleiding voor kunstenaars.
- 9 . Werkgroep politieke partijen. Literatuurlijsten liberalisme, calvinisme, katholicisme en het kunst- en cultuurbeleid.
10. Literatuurlijst beeldende kunst in relatie tot architectuur en ruimtelijke ordening.

Op verzoek van het ministerie van WVC zal de Boekmanstichting ook het omvangrijke rapport -circa 300 pagina's- over de Dapperbuurt van Jetteke Boltendirekt, Eric Crinckle Roy, Maarten Regouin en Jan Rogier uitgeven.

Bibliotheek en leeszaal. (foto George de Bruin)

In de bibliotheek van de Boekmanstichting wordt sociaal-wetenschappelijke literatuur (boeken en tijdschriften) over beeldende kunst, muziek, literatuur, theater en massakommunikatie toegankelijk gemaakt.

In 1982 verschenen de aanwinstenlijsten 21 t/m 26. In april kwam een extra aanwinstenlijst uit met titels van antiquarische literatuur die de afgelopen jaren aangeschaft is. Evenals in de gewone aanwinstenlijsten werden ook hierin boekbesprekingen van medewerkers opgenomen. De aanschaf van antiquarische literatuur werd voortgezet.

Om inzicht te krijgen in het bereik en gebruik van de aanwinstenlijst is een enquête gehouden onder de ontvangers daarvan. De resultaten van deze enquête zijn als bijlage in dit verslag opgenomen.

In het verslagjaar leverden de bibliotheekmedewerker(st)ers een bijdrage aan de CUPO. De dokumentatie van 27 tijdschrifttitels werd verzorgd.

De deelname aan de CUPO, die in 1978 aanving met een experimentele periode, viel samen met het moment waarop de noodzaak over te gaan op een ander klassifikatiesysteem voor de bibliotheek duidelijk werd. Het tot dan toe gebruikte huissysteem van de stichting (wat aanvankelijk een systeem was voor een kunstsociologische (!) bibliotheek) begon langzamerhand uit haar krachten te groeien: rubrieken werden te groot, nieuwe onderwerpen konden moeilijk worden ingevoerd of bleken in meerdere rubrieken te passen etc.

De kunstkode, een op de UDC gebaseerd klassifikatiesysteem, speciaal ontworpen voor het kunstenterrein, was indertijd nog te beperkt om voor de Boekmanstichting van praktisch nut te kunnen zijn. Voorwaarde voor deelname aan de Culturele Pool was daarom ook: uitbreiding van deze kode.

Dit omvangrijke karwei is in 1982 afgerond. Alle ingangen uit het oude systeem van de Boekmanstichting zijn opgenomen in de kunstkode, die voor wat betreft onderverdeling van onderwerpen de mogelijkheid biedt om zeer gedetailleerd te klasseren.

De afgelopen 4 jaar is steeds duidelijker geworden dat overgaan op dit nieuwe systeem een noodzaak was om de kollektie op de juiste wijze te kunnen ontsluiten.

Het invoeren van de kunstkode per 1 januari 1983 brengt uiteraard konsekventies met zich mee voor de interne organisatie van de bibliotheek en voor de gebruiker(st)ers. De belangrijkste konsekventies zijn een andere kastplaatsing: chronologisch per jaar op volgorde van binnenkomst in plaats van systematisch en afsluiting van het oude bestand. Dit heeft tot gevolg dat men voortaan in twee systemen zal moeten

zoeken: het oude en het nieuwe. Met ingang van 1 januari 1983 worden alle publikaties ook ingeschreven in een zgn. stamboek waardoor jaarlijkse controle van het bestand aanmerkelijk vereenvoudigd zal worden.

Om aan te sluiten bij internationale ontwikkelingen, wordt per 1 januari 1983 overgegaan op nieuwe regels voor de titelbeschrijving, voor de CUPD en tijdschriftendokumentatie al vanaf medio 1982 in gebruik. Tineke Pronk, Jacqueline Dekker en Ine Wanmaker volgden daarom een schriftelijke cursus voor de nieuwe regels voor de titelbeschrijving bij de Stichting gemeenschappelijke opleiding voor archief, bibliotheek, dokumentatie en informatiebewerking te Scheveningen.

In december is de bibliotheekkollektie geheel geïnventariseerd. De bibliotheek was in verband hiermee voor bezoekers gesloten.

Een essentieel onderdeel van het bibliotheekwerk is het informeren/attenderen van in- en externe gebruikers. Dit komt op verschillende manieren tot uitdrukking. Allereerst heeft de Boekmanstichting een open kast systeem. Bezoek(st)ers aan de bibliotheek krijgen daardoor de gelegenheid zelf publikaties ter hand te nemen en in te zien. Naast het gebruik van het klassifikatiesysteem is dit een niet te onderschatten methode om tot vraagbeantwoording- of konkretisering te komen. Een andere vorm van beschikbaarstelling is de uitleen of uitleenvervangende reproductie, intern, aan derden of via het interbibliothekair leenverkeer aan andere bibliotheken. In 1982 is veelvuldig van deze diensten gebruik gemaakt. Ook het aantal vragen waarmee men schriftelijk, telefonisch of via bezoek de bibliotheek benaderde, nam toe.

Het soort vragen had betrekking op feitelijke gegevens, het gebruik van de bibliotheek of op een specifiek onderwerp (bibliografische gegevens). Voor de beantwoording hiervan werd gebruik gemaakt van katalogi, bibliografieën e.d. Voorbeelden van vragen waren ondermeer verzoeken om literatuurlijstjes over bijvoorbeeld arthoteken, de BKR, popmuziek en beleid, buitenlands kunstbeleid, de sociaal-ekonomische positie van kunstenaressen. Regelmatig terugkerende vragen hadden o.a. betrekking op overzichten van culturele fondsen en prijzen. Het gastenboek van de bibliotheek wees uit dat men in 1982 een frekwent gebruik maakte van de bibliotheek ten behoeve van onderzoek, het houden van lezingen of het verstrekken van advies.

Een greep uit de onderwerpen: kunstbeleid na 1945, creativiteitscentra en muziekscholen, kunst in de wijken, arbeidsvoorwaarden van uitvoerende kunstenaars in Europa, kunst en de gebouwde omgeving, cultuurpolitiek algemeen of in relatie tot een bepaalde sektor, kunst en therapie, kunstbeleid en politieke partijen in Nederland, museologie, sociaal-ekonomische positie van dansers, komponisten, schrijvers, fotografen etc., kunstbeleid buiten-

land, de edukatieve funktie van orkesten, kunst-spreiding, ekonomie en kunstgeschiedenis, bezoekeronderzoek schouwburgen, kunstonderwijs, subsidiebeleid in een bepaalde sektor en de rechtspositie van balletdocenten.

CUP0

Vanaf januari 1982 is het sekretariaat van de Culturele Pool vervuld door Tineke Pronk.

In april zijn, met de definitieve oprichting van de CUP0, een aantal wezenlijke veranderingen binnen het samenwerkingsverband ingevoerd.

Allereerst werd vanaf die datum een aanzienlijk groter aantal tijdschriften gedokumenteerd. De uitgebreide tijdschriftenlijst was reeds opgesteld tijdens de experimentele periode met de bedoeling, uitgaande van de terreinafbakening, een voor het kunst- en cultuurterrein representatief overzicht van periodieken samen te stellen. De lijst is aangevuld met titels die in de tussenliggende periode nieuw op de markt zijn verschenen. Uiteraard had deze uitbreiding konsekventies voor de deelnemers: iedere deelnemer kreeg een groter aantal tijdschriften toegewezen, terwijl men daar tegenover een in totaal groter aantal kant en klare fiches ontving.

Ook werd overgegaan op de nieuwe regels voor de titelbeschrijving, regels die zijn gebaseerd op de internationale beschrijvingsregels voor niet-seriele publikaties, zoals ontwikkeld door de Federatie van organisaties op het gebied van het bibliotheek-, informatie- en dokumentatiewezen (FOBID) en uitgegeven door het Nederlands bibliotheek- en lektuurcentrum (NBLC).

Tot slot werd vanaf de desbetreffende datum geklasseerd volgens de, in overleg met de verschillende deelnemers aan de pool vastgestelde, herziene en uitgebreide kunstkode. Deze kode bevat ca. 1200 ingangen (vergelijk hiermee het tijdens de experimentele periode gebruikte klassifikatiesysteem, dat ca. 300 ingangen bevatte).

Het voorzitterschap van de beleidsvergaderingen is, in verband met de verandering van werkkring van Jaap van Straalen, in augustus 1982 overgenomen door de heer B.R. Klaverstijn van het Ministerie van WVC. Hiermee is tevens een eind gekomen aan de ongewenste situatie dat zowel het voorzitterschap als het sekretariaat bij de Boekmanstichting berustten.

Ook ten aanzien van de participanten deden zich wijzigingen voor. De Interfakultaire vakgroep esthetica en cultuurfilosofie van de Universiteit van Amsterdam werd gedwongen, als gevolg van de bezuinigingen bij de Universiteit en bij de vakgroep, voorlopig af te zien van deelname.

De Vakgroep had weliswaarnog niet daadwerkelijk geparticipeerd in de CUP0, maar wel een belangrijke bijdrage geleverd aan de opzet van het samenwerkingsverband en het samenstellen van de kunstkode-UDC.

Het RIGO (Research Instituut voor de Gebouwde Omgeving), dat sinds januari 1980 in de pool participeerde kon, wegens drukke werkzaamheden, niet meer aan haar verplichtingen voldoen. Tijdschriftendokumentatie maakt officieel geen deel uit van de activiteiten van het instituut, zodat in geval van tijdnood de dokumentatie achterwege moest worden gelaten.

Kontinuiteit van de fiche-productie, een voorwaarde voor het goed functioneren van de pool, kon door het RIGO niet worden gegarandeerd en bleek in de praktijk niet te realiseren. Begin 1982 besloot het RIGO uit de pool te treden.

De Nederlandse persbibliotheek, een potentiële participant, kon eveneens geen garantie geven van continuïteit. Daarnaast werd getwijfeld aan het rendement van de CUPO voor deze bibliotheek: perswetenschap maakt slechts een klein percentage uit van de totale productie. Een eventuele bijdrage van de Nederlandse Omroep Stichting lijkt eveneens minimaal te kunnen zijn, nl. kunsten in de media. Het wederzijds voordeel is hierdoor te beperkt.

Kontakten met de Culturele Raad Overijssel leverden een nieuwe participant op. Deze culturele raad, die een groot aantal tijdschriftabonnementen heeft, heeft besloten deze tijdschriften te gaan ontsluiten. De Kunstkode sluit zeer goed aan bij het terein dat de Raad bestrijkt, zodat toepassing daarvan nauwelijks problemen opleverde.

Mogelijke deelname van de overige provinciale culturele raden stuitte vooral op het bezwaar van het ontbreken van een dokumentalist(e). Desondanks verklaarde de Culturele Raad van Zuid-Holland zich bereid een bescheiden bijdrage te leveren. Het overleg hierover zal worden voortgezet.

De problemen die zijn ontstaan doordat zowel de vakature van bibliothekaris(esse) van de Raad voor de kunst, als die van dokumentalist(e) van de Nederlandse Stichting voor Kunstzinnige Vorming niet mochten worden ingevuld, zijn voorlopig intern opgelost. Het Ministerie van WVC heeft voorlopig de tijdschriften van de Raad voor de kunst voor haar rekening genomen, terwijl de NSKV een interne regeling heeft getroffen voor de voortgang van de productie. Het toekennen van klassifikatiekenmerken aan deze fiches werd verzorgd door Tineke Pronk. Zij heeft eveneens het jaarverslag van de Culturele Pool over de periode 1980-1982 samengesteld. Dit verslag zal in het voorjaar van 1983 verkrijgbaar zijn bij de Boekmanstichting.

Literatuurlijst Arts and economics

In de reeks literatuurlijsten van de Boekmanstichting, verscheen eind mei de lijst Arts and economics, samengesteld door Tineke Pronk ter gelegenheid van het kongres Economie en Cultuur (Maastricht 26-28 mei 1982). De lijst bevat ca. 500 titels van Nederlandse, Engelse, Duitse en Franse boeken, nota's, rapporten en artikelen over theoretische en praktische aspecten van de relatie economie en cultuur/kunsten. De meeste titels zijn voorzien van een korte beschrijving van de inhoud in de taal van de publikatie, waardoor de lijst ook internationaal van waarde is.

Inhoud: theory of economics and culture; government support for the arts: theory and practice; fundraising/private support; management; economics and the arts: economics and the visual arts, economics and the performing arts, economics and film, economics and the book, economics and the mass media, economics and museums, galleries and monuments; bibliographies; index.

Literatuurlijst decentralisatie

Marjolein van der Tweel heeft in 1982 haar werkzaamheden aan de literatuurlijst Decentralisatie op enkele korrekties na afgerond en de kopy persklaar gemaakt. Samen met Jaap van Straalen heeft zij een selectie uit de gevonden literatuur gemaakt en gewerkt aan een systematische indeling van de lijst die de ca. 2000 overgebleven publikaties zo verfijnd mogelijk toegankelijk maakt. De controle van de titelbeschrijvingen is door de bibliotheekmedewerkers Jacqueline Dekker en Ine Wanmaker uitgevoerd.

Inhoudsopgave: 1. Decentralisatie: voordelen van en redenen tot decentralisatie, het vormgeven en uitvoeren van gedecentraliseerd beleid; 2. Welzijnsbeleid; 3. Kunstbeleid: decentralisatie en kunstbeleid algemeen, decentralisatie en kunstbeleid per sektor, decentralisatie en museum- en monumentenbeleid.

Omdat het onderwerp van de literatuurlijst geheel op het beleidsterrein van het ministerie van WVC ligt en maar gedeeltelijk in het pakket van de Boekmanstichting past, is met de Stafafdeling Beleidsvoorbereiding Culturele Zaken en de Afdeling Voorlichting, Documentatie en Bibliotheek afgesproken dat deze voor de druk en verspreiding van de publikatie zorg zal dragen in het voorjaar van 1983, nadat de Boekmanstichting de copy persklaar heeft opgeleverd.

Lopende Nederlandse tijdschriften op het gebied van kunst en cultuur

In 1981 en de eerste helft van 1982 is door Nienke Huizinga en Johan Overduin een overzicht gemaakt van lopende Nederlandse tijdschriften op het gebied van kunst en cultuur. Zij werden hierin begeleid door Otto Valkman en Ineke van Hamersveld. De publikatie van deze gegevens heeft aanzienlijke vertraging opgelopen, onder meer omdat elementen in de beschrijving van de tijdschriften na afloop van het project nog uniform moesten worden gemaakt en de teksten worden gekorrigeerd/geredigeerd. Met deze taak is Ineke van Hamersveld belast. De tijdschriftenlijst zal nu in de eerste helft van 1983 verschijnen.

Bibliografie Boekman

Ten behoeve van de studie over Boekman en het kunstbeleid van Amsterdam (zie onder Werkzaamheden stafleden) heeft Marjolein van der Tweel uit het archief Boekman, berustend in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, en uit verschillende tijdschriftregisters en bibliotheekcatalogi een zo compleet mogelijke bibliografie van de geschriften van dr. E. Boekman samengesteld. Deze bibliografie, die tot nu toe ongeveer 400 titels omvat, is ook van belang voor de politieke, economische en sociale geschiedschrijving.

Handboek Beeldende Kunst

Truus Gubbels, samenstelster van het Handboek Beeldende Kunst, een gids over landelijke en provinciale organisaties, subsidies en regelingen op het gebied van de beeldende kunsten, verzorgde twee supplementen. Deze derde en vierde aanvulling verschenen respectievelijk in maart en oktober. De aanvulling die in oktober verscheen, bevat naast de gebruikelijke adreswijzigingen o.a. ook een uitbreiding van de provinciale informatie met de adressen van de gemeentelijke culturele raden. Vanaf september 1982 is gewerkt aan de vijfde aanvulling die april/mei 1983 wordt afgerond en waarschijnlijk, ten gevolge van de vele wijzigingen en toevoegingen een geheel herziene editie zal opleveren. Niet alleen worden de hoofdstukken in het landelijke gedeelte uitgebreid, ook de provinciale informatie wordt aangevuld met adressen van en gegevens over activiteiten van de gemeentelijke adviescommissies t.b.v. percentageregelingen e.d. De redactie van het Handboek bestond in 1982 uit Ton Entius (Nationaal Overleg voor Gewestelijke Cultuur), Erik Akkermans (Federatie van kunstenaarsverenigingen) en Ineke van Hamersveld (Boek-

manstichting). Door de opheffing van het Kunstcentrum Brabant verdween Bob Fooy uit de redactie. Handboeken muziek, theater, letteren, av-media en fotografie

Aansluitend op het in 1981 geformuleerde voorstel tot uitbreiding van het Handboek Beeldende Kunst naar andere sectoren, heeft een Voorbereidingscommissie handboeken gewerkt aan de voorlopige inhoudsopgaven van vier nieuwe handboeken, te weten: 1. muziek; 2. theater (toneel, mime, dans en bewegingstheater, poppenspel, muziekdrama, musical en kleinkunst, circus); 3. letteren (met ook aandacht voor uitgeverij, boekhandel, bibliotheekwezen en vertaalkunde); 4. av-media en fotografie (film, video, band-dia, televisie, fotografie). De voorbereidingscommissie, bestaande uit Ton Entius (NOGC), Ryclef Rienstra, Pieter Ligthart (Federatie van kunstenaarsverenigingen) en Ineke van Hamersveld (Boekmanstichting) heeft over de structuur en inhoud van het landelijke gedeelte van de handboeken overleg gepleegd met kunstenaarsorganisaties, veldorganisaties en de betreffende afdelingen van het ministerie van WVC. De opzet van de handboeken is zodanig dat de delen, samen met het Handboek beeldende kunst een duidelijke reeks vormen. In 1983 zal het overleg met de Staatsuitgeverij en het ministerie van WVC worden voortgezet en zal tevens mogelijk een start worden gemaakt met de uitvoering van een of meerdere handboeken. De mogelijkheid van een apart handboek kunst en recht wordt nog bestudeerd, in overleg met de belastingdeskundige Harm Mobach.

Bibliotheekwijzer kunsten

Tineke Pronk en Ineke van Hamersveld hebben een begin gemaakt met de werkzaamheden aan de Bibliotheekwijzer kunsten. Deze bibliotheekwijzer zal een opsomming bevatten van bibliotheek- en dokumentatie-instellingen met een kollektie tekstuele, visuele of auditieve documenten op het gebied van de kunsten.

Commissie informatie en documentatie van de Raad voor de kunst

Het eindrapport van het onderzoek dat Intomart Qualitatief in opdracht van de Commissie Informatie en Documentatie (CID) van de Raad voor de kunst instelde naar de knelpunten in de bibliotheek- en dokumentatiestructuur in de kunstensektor, is voorzien van een aanbeveling van de CID aangeboden aan de minister van WVC. De aanbevelingen zijn gepubliceerd in het Informatiebulletin van de Raad voor de kunst 13(1982)7(jul)6-9, onder de titel 'Documentatie en informatie op het gebied van de kunsten'. Ineke van Hamersveld die deel uitmaakt van de Commissie heeft samen met Gerard Wijnands van de Frederik Muller Akademie het advies van de CID over

het rapport van de Werkgroep dokumentatie hedendaagse beeldende kunsten voorbereid. In overleg met Tineke Pronk schreef zij tevens de reactie van de Boekmanstichting op dit rapport.

Themadag rapportagetechnieken

Ineke van Hamersveld en Tineke Pronk namen beiden deel aan de themadag rapportagetechnieken in het literatuuronderzoek, georganiseerd door de belangenorganisatie Centrum voor literatuuronderzoekers (CLO).

Voorlichtende activiteiten

Samen met de bibliotheekmedewerksters Ine Wanmaker en Jacqueline Dekker-Retel begeleidden zij Loes Meijer bij het maken van haar postdoctorale werkstuk over bibliotheek/dokumentatie van de Boekmanstichting in het kader van haar opleiding tot wetenschappelijk bibliothekaresse.

Ineke van Hamersveld voerde verschillende voorlichtende gesprekken over de geschiedenis en bibliotheek van de Boekmanstichting en verstrekte adviezen over de aanpak en organisatie van een literatuuronderzoek.

Op verzoek van het Ministerie van WVC stelde zij een aanvulling samen op het Overzicht van kunstprijzen, een publikatie van de Boekmanstichting uit 1978, samengesteld door Anita van der Bruggen.

Tineke Pronk adviseerde de Stichting Funda en de Stichting vrouwen in de beeldende kunst over de opzet van een bibliotheek/dokumentatie en de mogelijkheden van toepassing van de UDC-kunstkode. Om het gebruik van deze UDC-kunstkode in het algemeen enigszins te vergemakkelijken en te verduidelijken heeft zij een begin gemaakt met een gebruikers-handleiding voor deze kode.

Dans en decentralisatie

Het voor 1982 aangekondigde rapport over de decentralisatie van het dansbeleid is vertraagd doordat de schrijvers daarvan de Boekmanstichting hebben verlaten voordat het rapport voltooid en in de stafvergadering besproken was. Vooral Annelies Schrijnen-van Gastel heeft nog vele uren besteed aan het persklaar maken van het rapport, dat mede als gevolg van het overleg in de staf nu een compleet overzicht geeft van de sektor Dans in Nederland en vervolgens voorstellen formuleert voor de toekomstige structuur van het dansbeleid. Dit rapport van Annelies Schrijnen-van Gastel en Jaap van Straalen zal nog in het voorjaar van 1983 worden gepubliceerd.

Boekman en het kunstbeleid van Amsterdam

De studie die Tony Jansen en Jan Rogier verrichten naar de cultuur-politieke opvattingen van dr. Emanuel Boekman, naamgever van de stichting, wethouder van onderwijs en kunstzaken in Amsterdam (1931-1940) en auteur van het proefschrift 'Overheid en Kunst in Nederland' (1939) en naar het kunstbeleid van de gemeente Amsterdam in de periode van zijn wethouderschap, is in 1982 vrijwel afgerond. De inhoud luidt als volgt:

1. De Amsterdamse gemeentepolitiek tussen de twee wereldoorlogen (links Amsterdam versus rechts Den Haag/de mogelijkheden van een autonoom lokaal beleid)
2. Een politiek biografische schets van Boekman (1889-1940)
3. Het kunstbeleid van Amsterdam (1920-1940)
 - a. Kunstbeleid algemeen
 - b. Opdrachten en voorzieningen beeldende kunstenaars
 - c. Museumbeleid
 - d. Toneelbeleid
 - e. Concertbeleid
4. Vergelijking tussen proefschrift Boekman en kunstbeleid van hem
 - a. Samenvatting van en kritiek op Boekman's bespreking van de 19e eeuw
 - b. Idem 20e eeuw en vergelijking met hoofdstuk 3
 - c. Perspektieven en uitgangspunten van de sociaal-demokratische cultuurpolitiek
 - d. Promotie Boekman en kritiek in zijn tijd.
5. Konklusies met betrekking tot de mogelijkheden voor het voeren van een gemeentelijk kunstbeleid.

Aan de beide laatste hoofdstukken moet nog de laatste hand gelegd worden.

De omvang van de studie is ongeveer 350-400 pagi-

na's, inclusief bibliografie, bijlagen en register. Voor de handelsuitgave is in 1982 subsidie verleend door de gemeente Amsterdam. Het boek zal in de zomer van 1983 verschijnen bij de Socialistische Uitgeverij Nijmegen. Het kontrakt daarvoor is getekend. De werkzaamheden die in 1983 nog aan dit projekt moeten worden verricht zijn het maken van register, bronnenoverzicht en bijlagen en het persklaar maken van het manuscript. Met het Amsterdams Historisch Museum is overeengekomen dat een begeleidende tentoonstelling zal worden gehouden van 15 september tot 1 november. De schrijvers zullen assisteren bij de inrichting van deze tentoonstelling.

De BKR en de crisis van de verzorgingsstaat

De studie over de BKR is door Otto Valkman in 1982 afgerond en gepubliceerd onder de titel 'De BKR en de crisis van de verzorgingsstaat'. Het rapport (oplage 500 exemplaren) is goed verkocht, doch heeft in de pers geen aandacht gekregen. Het werd slechts besproken in het tijdschrift 'Binnenlands bestuur'. Van de zijde van de belangrijkste beeldende kunstenaarsorganisaties zijn positieve reacties op het rapport ontvangen. Zowel in de tijdschriften van BBK als BBK'69 verschenen instemmende recensies.

Dapperbuurt Amsterdam

Het rapport over de werkzaamheden van kunstenaars, verbonden aan de Stichting Kunst en Samenleving in de stadsvernieuwingswijk de Dapperbuurt in Amsterdam, is voltooid. Deze omvangrijke studie is geschreven in opdracht van de minister van CRM op advies van de inmiddels opgeheven Stuurgroep van het Praktijkonderzoek Beeldende Kunsten door Jet-teke Bolten-Rempt, Eric Crince le Roy, Maarten Regouin en Jan Rogier. Door de late start van het onderzoek, ziekte en vertraging in de materiaalverzameling heeft Jan Rogier in 1982 nog veel tijd aan dit onderzoek moeten besteden. Hij deed dat deels in tijd van de Boekmanstichting. Het rapport valt niet onder de verantwoordelijkheid van de Boekmanstichting. Het wordt echter wel uitgegeven in de serie publikaties van de stichting. In het gedeelte, samengesteld door Jan Rogier wordt vooral kritische aandacht besteed aan de wrijfpunten tussen het gemeentebestuur van Amsterdam en het ministerie van CRM (thans WVC) over het kunstbeleid, speciaal ten aanzien van het Praktijkonderzoek en het opdrachtenbeleid.

Politieke partijen en kunstbeleid

Ten behoeve van het onderzoek Politieke partijen en kunstbeleid is een werkgroep geformeerd die bestaat uit de volgende personen: Ad Strijers, Willem Woudenberg, Vincent van Alem, Monika Kugel en Truus

Gubbels. De coördinatie berust bij Hans van Dulken en Pieter Ligthart. Op basis van het verzamelde materiaal (boeken, brochures, verkiezingsprogramma's, handelingen 1e en 2e kamer etc.) wordt een vergelijking gemaakt tussen de politieke hoofdstromingen en de opvattingen die daarin leven ten aanzien van het kunstbeleid. Het onderzoek strekt zich uit over de periode 1945-heden. Over publikatie van afzonderlijke deelrapporten zal in 1983 nader overleg plaatsvinden. Op basis van de verschillende deelonderzoeken zal Hans van Dulken een eindverslag samenstellen.

Van der Leeuw

Het onderzoek van Hans van Dulken naar de cultuurpolitieke opvattingen van prof.dr. G. van der Leeuw, minister van O.K. en W. in het kabinet-Schermerhorn-Drees (1945-1946), dat nagenoeg voltooid is, zal waarschijnlijk worden opgenomen in het eerste jaarboek Kunst en Overheid.

Monumenten van de industrialisatie

Tengevolge van de vertraging van het Boekmanonderzoek kon het werk aan dit project pas in november 1982 door Tony Jansen worden voortgezet. De eerder verrichte inventarisatie van literatuur is aangevuld en begonnen is met literatuuronderzoek en met het leggen van contacten met een aantal bij dit onderwerp betrokken personen en instellingen. Ook zijn een paar kongressen m.b.t. de industriële monumenten bezocht. Zowel de uitvoering als de afronding van dit onderzoek moeten in 1983 plaatsvinden.

Uitgaven lagere overheden

Jaap van Straalen heeft alle statistisch materiaal over de uitgaven van de vijftig grootste gemeenten en de provincies voor kunsten over de jaren 1978, 1979 en 1980 op de Boekmanstichting achtergelaten. De verwerking daarvan is vrijwel voltooid. De gegevens zijn toegezonden aan het ministerie van WVC en een aantal belanghebbende instanties. Met het CBS (Centraal bureau voor de statistiek) is afgesproken dat het verzamelen van deze gegevens voor de volgende jaren door het CBS wordt overgenomen. Het materiaal, verzameld door Jaap van Straalen, kan ook geraadpleegd worden in de bibliotheek van de Boekmanstichting.

Lezingen, forums, interviews

Behalve op eerder genoemde kongressen hielden medewerkers van de Boekmanstichting voordrachten en inleidingen op uitnodiging.

Op het symposium over Popmuziek, georganiseerd door de Rotterdamse Kunststichting (april) sprak Otto Valkman over politieke partijen en hun houding

t.o.v. popmuziek. Hij zat ook in het slotforum van deze bijeenkomst.

Bij de opening van de tentoonstelling Arthur Lehning in Berlijn in het Goethe-Instituut te Amsterdam op 25 februari hield Jan Rogier een inleiding.

Voor de Amsterdamse Rietveldakademie sprak Jan Rogier op 31 maart over het kunstbeleid van Amsterdam in krisistijd (1930-1940) en nu.

Tony Jansen en Jan Rogier hielden historische voordrachten op forumbijeenkomsten in het kader van de manifestatie Amsterdam-Berlijn 20-40 (16 april en 7 mei).

Tijdens de konferentie van de Nationale Unesco-commissie over de status van de kunstenaar, gehouden in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, was Otto Valkman rapporteur van de werkgroep 'Sociaal-ekonomische positie van kunstenaars' en trad Jan Rogier op als voorzitter van een forum van kunstenaars (5-7 mei).

Voor de Culturele Raad Drenthe hield Ineke van Hamersveld bij de uitreiking van de kunstenaarskatalogus 'Beeldende kunst in Drenthe' op 19 februari een lezing over de noodzaak en problemen van documentatie in de beeldende kunsten.

Over het Amsterdamse kunstbeleid sprak Jan Rogier met NRC-Handelsblad (14-4) en Radio-Stad (16-4).

Voor de Kunstakademie Minerva te Groningen hield Jaap van Straalen op 18 mei een lezing over de positie van de akademieverlater.

In de tweede diskussieronde over de politieke opvattingen van Menno ter Braak zat Jan Rogier in het forum (2 juni), gehouden in de Nieuwe Kerk te Amsterdam.

Voor de konferentie van de Wiardi Beckmanstichting over cultuurpolitiek naar aanleiding van het verschijnen van de nota 'De kunst van het socialisme' van Yvonne van Baarle, hield Jan Rogier een inleiding (23 oktober). Deze bijeenkomst werd in het gebouw van de Boekmanstichting gehouden.

Jan Rogier sprak ook voor het internationaal kongres van culturele centra 'Ruimte voor cultuur' in de Meervaart te Amsterdam-Osdorp op 18 november over: 'Ekonomische krisis en cultuurpolitiek'. De tekst van deze voordracht wordt in 1983 gepubliceerd.

In de Bondskrant van de Dienstenbond FNV is een interview gepubliceerd van Theo van Wonderen met Tony Jansen over Vakbeweging en cultuurpolitiek (21

juli)

Otto Valkman werkte mee aan een Teleac-radiocursus, waarin hij sprak over de functie van de Kunstkritiek (30 december).

Kommissies

Werkkomite kongres kunstbeleid en economische crisis: Tony Jansen, Jan Rogier, Otto Valkman (sekretaris).

Redactie monografieën kunst en overheid: Jan Rogier, Otto Valkman (sekretaris).

Redactie handboek beeldende kunst: Ineke van Hamersveld.

Vorbereidingskommissie handboeken: Ineke van Hamersveld.

Culturele pool: Jaap van Straalen (voorzitter); Tineke Pronk (sekretaris).

Commissie informatie en documentatie Raad voor de kunst: Ineke van Hamersveld.

Commissie eigentijdse muziek Culturele raad Noord-Holland: Otto Valkman.

Begeleidingskommissie onderzoek kunstuitleen: Otto Valkman.

Begeleidingskommissie Sociaal-economische positie kunstenaar: Jaap van Straalen, Otto Valkman.

Begeleidingskommissie onderzoek marketing in de culturele sektor: Jaap van Straalen.

Provinciale kommissie dienstverlening kunsten Noord-Brabant: Jan Rogier.

Begeleidingskommissie onderzoek legale pers in de Tweede Wereldoorlog: Jan Rogier.

Hans van Dulken:

Bespreking van: H. Rook, De ontwikkeling van de cultuurpolitieke opvattingen van de PvdA, in: Aanwinstenlijst Boekmanstichting 25.

id., G. van der Leeuw, Nationale Cultuurtaak; id., Balans van Nederland; id., Personalistische cultuurpolitiek, in: Antiquarische Aanwinstenlijst Boekmanstichting.

Reizend muziekgezelschap, in: Muziek en Dans, oktober 1982, nr. 3.

Met Otto Valkman (red.): De Kunst en het geld, een discussie over cultuurpolitiek, Amsterdam 1982.

Ineke van Hamersveld:

(Met Marjan Boot en Juliette Roding): De 'rationele' keuken in Nederland en Duitsland. Achtergronden, ontwikkelingen en consequenties voor (huis)-vrouwen, in: Berlijn-Amsterdam 1920-1940 wisselwerkingen, Amsterdam 1982.

(Met Truus Gubbels): De toekomst van bibliotheek en dokumentatie van de Stichting vrouwen in de beeldende kunst (SVBK). Amsterdam, SVBK, 1982.

Vrouwen en kunst: een onmogelijke combinatie? Nieuwsbrief, kwartaalblad voor vrouwen in de beeldende kunsten en architectuur, (1982) 2/3/4 (dec).

Bespreking van: A. Muermans. Het huis aan de kade; de roemvolle historie van het Rijksmuseum te Amsterdam en van al die zaken waarin een klein volk groot kan zijn (1941), in: Antiquarische aanwinstenlijst.

Id., Die Kultur der Frau; eine Lebenssymphonie der Frau des XX. Jahrhunderts (1931), in: Antiquarische aanwinstenlijst.

Id., Vrouwen en romantiek. Speciaal nummer van: Opzij 9 (1981) 7/8 (jul/aug) 5-67, in: Aanwinstenlijst 23.

id., Yvonne van Baarle. De kunst van het socialisme, in: Nieuwsbrief, kwartaalblad voor vrouwen in de beeldende kunsten en architectuur, (1982) 2/3/4 (dec).

Tony Jansen:

Wat is socialistische cultuurpolitiek? Toneelbeleid in Amsterdam tussen 1920 en 1940, in: Toneel Traal 103 (1982) 3 (apr.), 15-19.

De cultuurpolitiek van de vakbeweging, in: Sociaal-democratie en cultuurpolitiek, Amsterdam 1982.

De cultuurpolitiek van de vakbeweging. in: Scholing en vorming (cultuurnummer) 14 (1982) 2/3 (apr/jun) 30-38.

Bespreking van: Carel Willink. De schilderkunst in een kritiek stadium, in: Aanwinstenlijst 21.

Id., Ben Albach. Het huis op het plein; heden en verleden van de Amsterdamse stadsschouwburg, in: Antiquarische aanwinstenlijst.

Id., J.W. van Dal. Architectuur langs de rails, in: Aanwinstenlijst 24.

Id., H. Krijnen. Cultuur, ideologie en arbeidersklasse; Cahiers voor politieke en sociale wetenschappen 5 (1982) 2 (jul) 7-34, in: Aanwinstenlijst 25.

Tineke Pronk:

Literatuurlijst Arts and economics, Amsterdam 1982.

Bespreking van: A.M. Bevers en W. Oosterbaan Martinius. Staatsprijzen in Nederland, in: Aanwinstenlijst 25.

Id., L.S. Wijnbergen. De zelfstandige beroepsmusicus en zijn sociale zekerheid, in: Aanwinstenlijst 26.

Jan Rogier:

De cultuurpolitieke opvattingen in de Partij van de Arbeid, in: Sociaal-democratie en cultuurpolitiek, Amsterdam 1982.

Cultuurpolitiek in een cultuurcrisis, in: De Kunst en het geld, Amsterdam 1982.

(Met Hans Niemandsverdriet), Pers: de handelswaarde van een geestelijk goed, in: Media in Nederland dl. 2, Amsterdam 1982 (2e herziene druk).

'Alles is in beweging in de stad; een gemaakte vorm is een leugen', in: Vrij Nederland 14 augustus 1982.

Bespreking van: Y. van Baarle, De kunst van het socialisme, Deventer 1982, in: Vrij Nederland 11 september 1982.

Id., Dirk Ayelt Kooiman, Alles moet anders; op weg naar een rechtvaardig en doelmatig kunst- en kunstenaarsbeleid, Amsterdam 1981, in: Aanwinstenlijst 21.

Id., Een bijzonder kamerlid (Joop Wolff), samengesteld door H. Milikowski, Amsterdam 1982, in: Aanwinstenlijst 22.

Id., A. Leeuw-Marcas, Willem Sandberg, portret van een kunstenaar, Amsterdam 1981, in: Aanwinstenlijst 23.

Id., C. Boot, Mart Stam (Wonen-TA/BK 1982/11), in: Aanwinstenlijst 24.

Id., Y. van Baarle, De kunst van het socialisme, Deventer 1982, in: Aanwinstenlijst 25.

Id., G.P. Bakker, Het hellende vlak; radio-omroep in Nazi-greep, Alphen aan den Rijn 1981, in: Aanwinstenlijst 26.

Id., W. Arondeus, Figuren en problemen der monumentale schilderkunst in Nederland, Amsterdam 1941, in: Antiquarische aanwinstenlijst.

Otto Valkman:

De BKR en de crisis van de verzorgingsstaat, Amsterdam 1982.

Met Hans van Dulken (red.): De kunst en het geld, een discussie over cultuurpolitiek, Amsterdam 1982.

Kunstenaars en sociaal-democratie, in: Sociaaldemocratie en cultuurpolitiek, Amsterdam 1982

Bespreking van: Margetheater in Nederland; Tien jaar Shaffy, Utrecht 1980, in: Aanwinstenlijst 24.

Id., De weg naar vrijheid; een socialistisch perspectief, Amsterdam, 1951, in: Aanwinstenlijst 25.

Id., De tijd waarin wij leven; huidige aspecten van Nederland en zijn cultuur, Utrecht 1952, in: Antiquarische aanwinstenlijst.

De enquête, gevoegd bij Aanwinstenlijst 24 had een tweeledig doel. In de eerste plaats wilden we nagaan of het haalbaar zou zijn in 1983 een abonnementsprijs te heffen voor deze lijst. Daarnaast wilden we inzicht krijgen in het gebruik van de aanwinstenlijst en het type gebruikers van de lijst.

De enquête heeft een behoorlijke respons gekregen, 43% van de ontvangers stuurde het enquêteformulier terug.

De belangrijkste vraag over de abonnementsprijs werd door ruim 40% positief beantwoord. Bijna de helft van de respondenten antwoordde met nee en de rest twijfelde in verband met de budgettaire konsequenties voor de instelling.

We kunnen aan dit soort cijfers natuurlijk geen absolute waarde toekennen. 40% wil wel betalen, maar het is niet te zeggen of dit voor de complete groep ontvangers geldt. Juist de groep die de enquête niet heeft teruggezonden toont al een bepaalde onverschilligheid die ook tot uiting kan komen bij een beslissing over het al of niet abonneren. Als voorzichtige schatting zouden we kunnen stellen dat bij heffing van een abonnementsprijs de oplage met ruim de helft tot 200 a 250 zou dalen. Daardoor zouden de produktiekosten per exemplaar bovenmatig stijgen en weer van invloed zijn op de abonnementsprijs. Bovendien moet nog rekening gehouden worden met de kosten van de abonnementsadministratie.

De voorlichtende taak van de Boekmanstichting zou door dit alles minder goed worden vervuld dan thans het geval is. Dat wordt nog extra duidelijk wanneer we bekijken hoe de verschillende type instellingen de vraag over de abonnementsprijs hebben beantwoord.

	% ja
Overheidsinstelling	52 %
Universiteit/hogeschool	41 %
Bibliotheek/doc.centrum	38 %
Kunsinstelling	33 %
Bedrijfsleven	30 %
Individuele personen	10%

Er blijkt een grote variëteit te zijn in de bereidheid om te betalen. Dat juist een groot deel van de kunstinstellingen door invoering van een abonnementsprijs verstoken zouden blijven van ons voorlichtingsmateriaal zou een slechte zaak zijn. De Aanwinstenlijst zal dan ook in 1983 opnieuw gratis verspreid worden.

De Aanwinstenlijst wordt over het algemeen zeer positief ontvangen. Dat blijkt niet alleen uit de cijfers maar ook uit de opmerkingen die erbij ge-

schreven zijn. Slechts enkele van die opmerkingen hadden een negatieve, kritische toon. Verder veel suggesties voor vormgeving (losbladig bijvoorbeeld) en verzoeken om meer boekbesprekingen. De suggesties zullen door de staf van de bibliotheek nader worden bekeken op hun bruikbaarheid.

Hieronder volgen de percentages van de vragen die in het voorafgaande nog niet behandeld zijn:

Vraag 1 Hoe vaak neemt u de aanwinstenlijst door?

Altijd	67%
Niet elk nummer	27%
Nooit	7%

Vraag 2 Heeft u n.a.v. de aanwinstenlijst wel eens boeken/artikelen te leen gevraagd bij de bibliotheek van de Boekmanstichting?

Ja	38%
Nee	62%

Vraag 3 Veelal worden aan het eind van de aanwinstenlijst boekbesprekingen opgenomen. Leest u deze?

Altijd	27%
Niet elk nummer	61%
Nooit	12%

*)Vraag 4 Gebruikt u de aanwinstenlijst:

Beroepsmatig	83%
Voor studie-	31%
doeleinden	
Prive	24%

*) Meerdere antwoorden mogelijk.

